

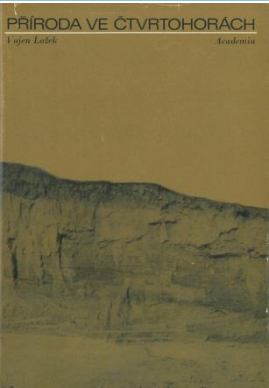
Metody kvartérní malakozologie

Vertigo pseudosubstriata

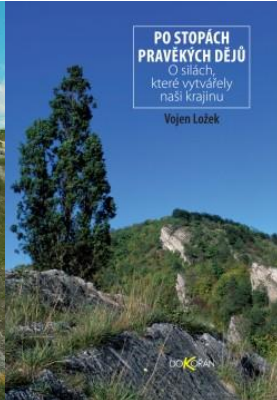
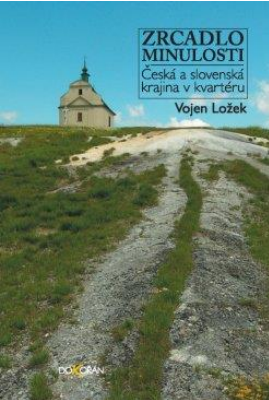
Výběr základní literatury

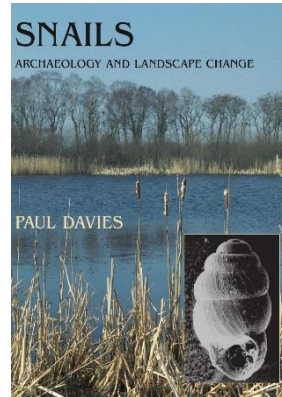
Ložek, V. (1964): *Quartärmollusken der Tschechoslowakei*.
Nakladatelství Československé akademie věd, Praha.

Ložek, V. (1973): *Příroda ve čtvrtohorách*.
Academia, Praha.

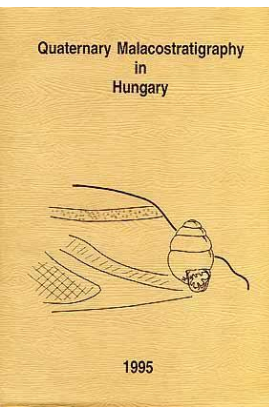

Davies, P. (2008): *Snails: Archaeology and Landscape Change*. Oxbow Books, Oxford.

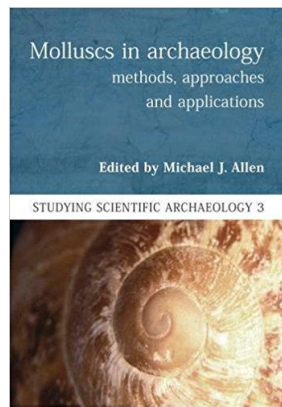

Ložek V. (2007): *Zrcadlo minulosti. Česká a slovenská krajina v kvartéru*. Dokořán, Praha.

Ložek V. (2011): *Po stopách pravěkých dějů. O silách, které vytvářely naši krajinu*. Dokořán, Praha.

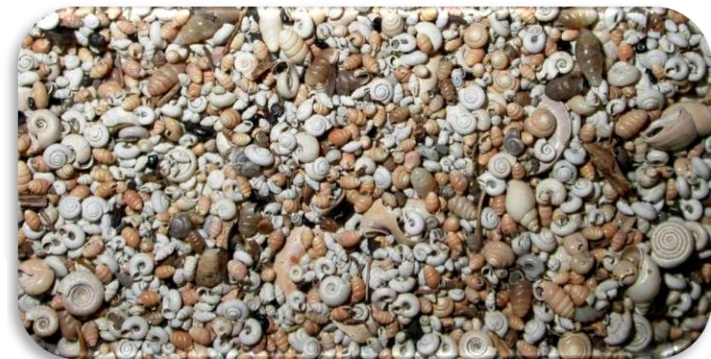
Allen M. J. (2017): *Molluscs in Archaeology*.
Oxbow Books, Oxford.

Füköh L., Krolopp E., Sümeji P. (1995): Quaternary malacostratigraphy in Hungary. *Malacol. Newsl.*, Suppl. 1: 1-218.

Specifika měkkýšů jako významné paleo-proxy

- schránka umožňuje spolehlivé a relativně **snadné určování do druhové úrovně** a možnost **počítání jedinců** – odhad abundancí
- zachování ale vyžaduje **vysoký obsah karbonátů** v sedimentech
- ve vysokých počtech ve spraších, pěnovcích a vápencových sutích
- nálezy z **širokého spektra nadmořských výšek** (od nivních hlín až po horské jeskyně ve vápencových pohořích)
- autekologie, historie šíření a současné rozšíření středoevropských druhů je dobře známé, malé fylogenetické změny
- detailně rozpracované využití v kvartérní ekologii – rekonstrukce vývoje přírody (také např. rekonstrukce paleoteploty)
- ukazují **lokální podmínky a sukcesní stádium** stanoviště
- princip **aktualismu**: nároky druhů jsou v čase neměnné – znalosti autekologie současných populací využíváme k paleorekonstrukci
  - konkrétní odlišnosti existují: časová a často prostorová odlišnost, rozdílné biotické interakce atd.

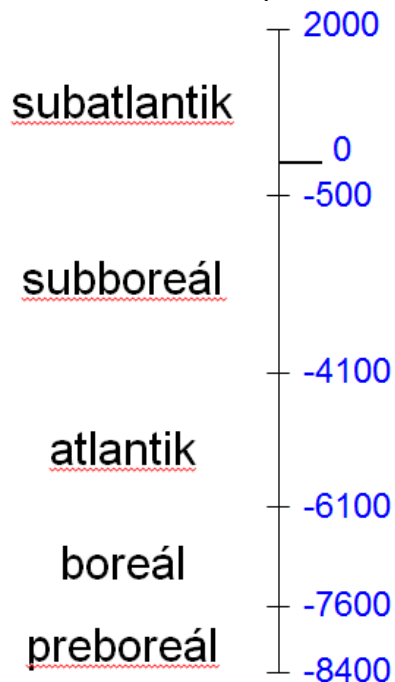

*Výplav sedimentu
pěnovcového mokřadu*

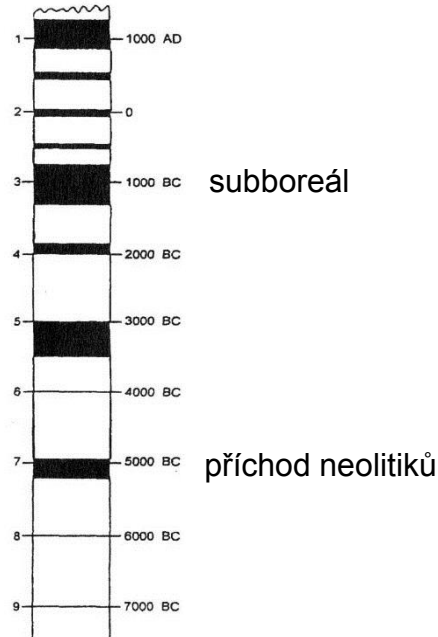
Tafonomické předpoklady ovlivňují rekonstrukci

- dva základní archivy / dvě různá prostředí?
- **limnicko-organická fácie**: limnické a rašelinné sedimenty – pylová analýza (1916, L. von Postem), základní poznatky o členění holocénu v jihobaltských zemích
- **terestricko-karbonátová fácie**: členění na základě uloženin ložisek pěnovců v podhůří Alp (1951, H.J. Seitz), ložiska u Wittislingenu (Bavorsko), archeologicky datované horizonty

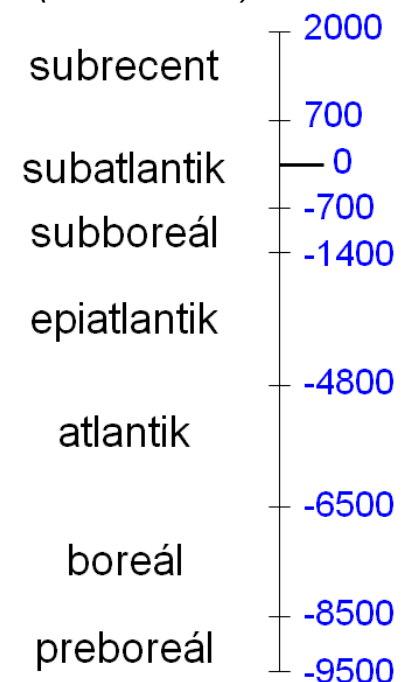
*Fytostratigrafie
(klasické členění)*

*Pěnovcová souvrství (Jäger, 1969)
černě suchá
období*

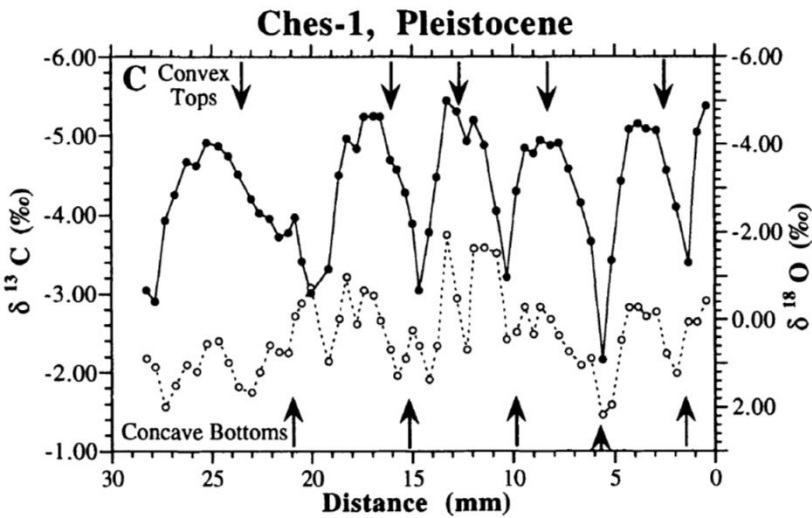
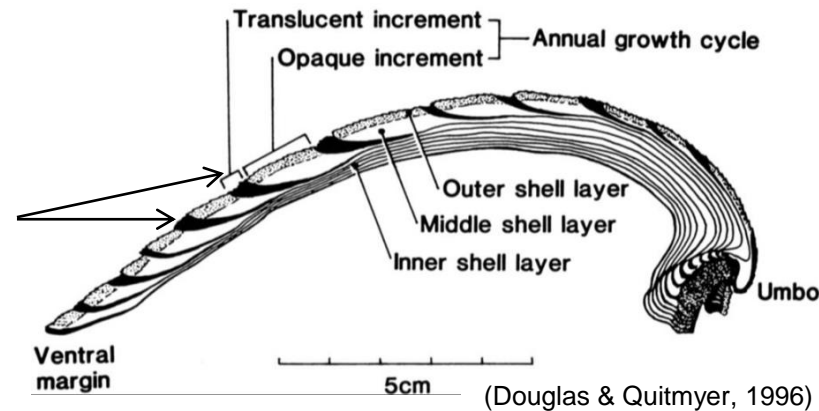
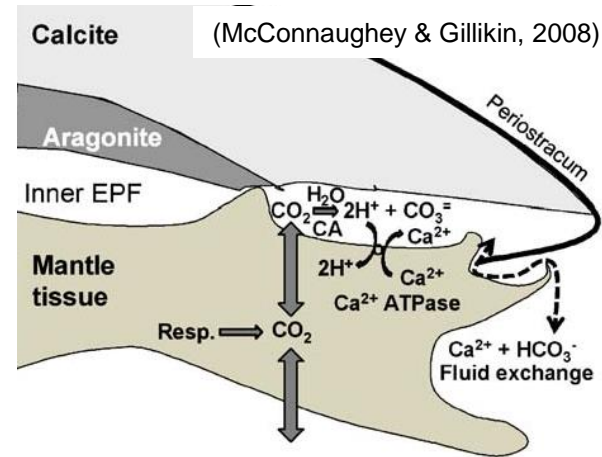

*Zoolitostratigrafie
(Ložek 2007)*

Schránka jako archiv – I

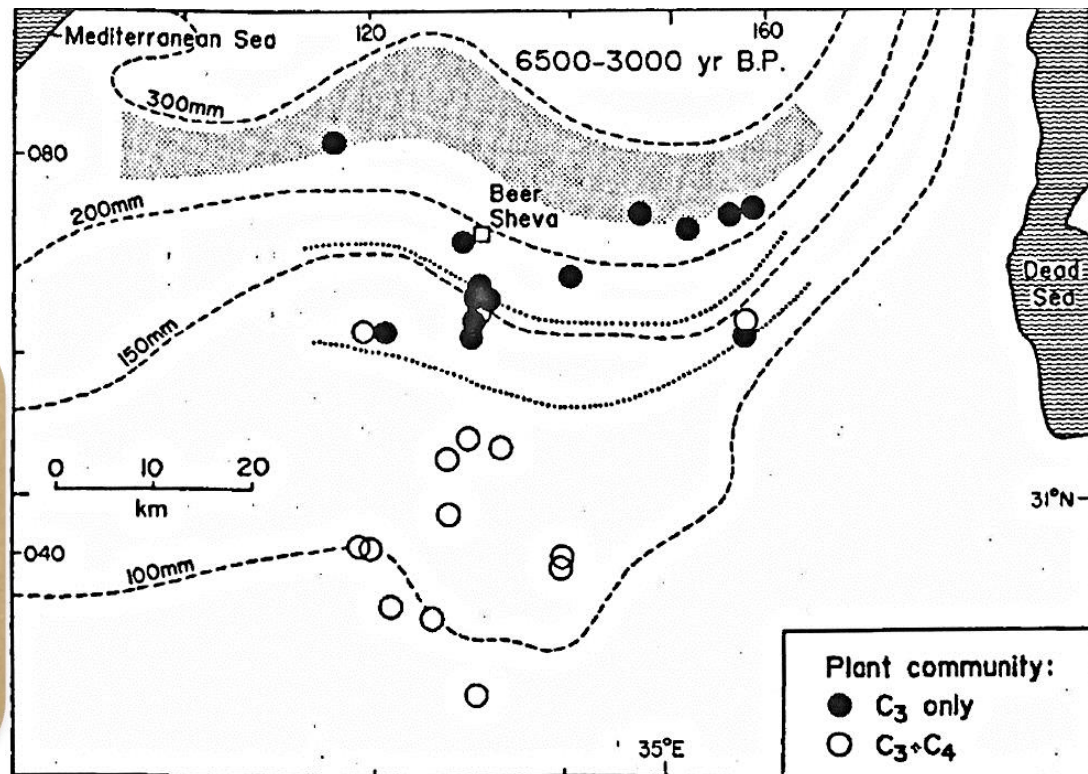
- obsahuje uhlík – možnost radiokarbonového datování (problém fosilní uhlík!), lepší malé druhy
- suchozemští přijímají CO_2 z respirace (z potravy), vodní druhy více z prostředí
- změna koncentrace $\Delta^{13}\text{C}$ může indikovat změny: salinity, poměru CO_2 / O_2 , obsahu rozpuštěného anorganického uhlíku ve vodě
- změna poměru $^{18}\text{O} / ^{16}\text{O}$ ukazuje: teplotní změny (i během sezóny) – nižší koncentrace ^{18}O v teplejších podmínkách (indikováno průhlednou vrstvičkou)

Změny koncentrace ^{13}C (salinita) a ^{18}O (teplota) z lastury severoamerické ústřice (*Crassostrea virginica*) ze středního pleistocénu (Kirby et al. 1998)

Schránka jako archiv – II

- poměr $^{13}\text{C}/^{12}\text{C}$ v periostraku suchozemských plžů ukazuje na převažující potravu z C_4 rostlin, které jsou obohaceny o ^{13}C , na rozdíl od C_3 rostlin
- C_4 rostliny indikují teplejší a sušší klima
- obrázek z práce Goodfriend (1990)
  - analýza schránek suchomilky *Xerocrassa seetzeni* (viz foto) z pouště Negev (Izrael) ze středního holocénu
  - jemné geografické rozlišení lokálních změn klimatu: šedá oblast na obrázku ukazuje současnou pozici zóny společného výskytu C_3 a C_4 rostlin

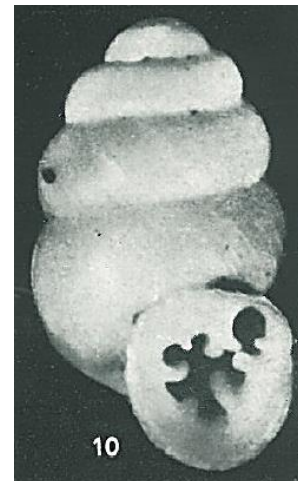

Glaciál vs. interglaciál viděno měkkýši

- výrazný rozdíl v druhovém složení i diverzitě
- glaciální společenstva
  - druhově chudá, specifická – dnes nemají přesnou analogii
  - chladnomilné, většinou malé druhy (*Vertigo*, *Vallonia*, *Pupilla*, *Columella*)
  - mnohé ve střední nebo i celé Evropě vymřely na přelomu pleistocénu a holocén; tyto jsou indikátory plně glaciálního prostředí
- interglaciální společenstva
  - druhově velmi bohatá, obdobná dnešním
  - některé druhy však jiné, dnes žijící na jih a jihovýchod od nás
  - v interglaciálech starého pleistocénu i více "exotické" druhy, některé dokonce globálně vymřelé (viz příklady)

Campylaea capeki – vůdčí druh časného středního pleistocénu, 25 mm

Gastrocopta serotina – význačný druh plio-pleistocenních společenstev, 2 mm

Glaciální malakocenózy sprašové stepi

- specifická směs druhů, které dnes obývají naprosto rozdílná stanoviště:
  1. stepní (dnes často xerofilní) druhy
  2. euryvalentní (dnes některé i ruderální)
  3. horské, chladnomilné druhy (některé dnes boreomontánní)

ad. 1) *Helicopsis striata*,

Pupilla triplicata,

Pupilla sterrii

ad. 2) *Trochulus hispidus*,

Succinella oblonga,

Nesovitrea hammonis

Glaciální malakocenózy sprašové stepi

ad. 3) chladnomilné druhy sprašové stepi

a) přežily v Evropě:

Vertigo parcedentata, *Columella columella*,

Pupilla alpicola

b) nepřežily v Evropě:

Vallonia tenuilabris,

Pupilla loessica,

Vertigo pseudosubstriata

Indikační druhy sprašových malakofaun

- v Evropě zcela vyhynuly (přežily v Asii): A, D, F
- vyhynuly ve střední Evropě (jsou v severní): B, E
- ve střední Evropě přežily v refugiích jako glaciální relikty: B, C

Vallonia tenuilabris

A

Pupilla alpicola

B

C

Columella columella

D

Pupilla loessica

Vertigo parcedentata

E

F

Vertigo pseudosubstriata

Současné rozšíření indikačních druhů evropských spraší

Vertigo parcedentata

Pupilla alpicola

Pupilla loessica

Columella columella

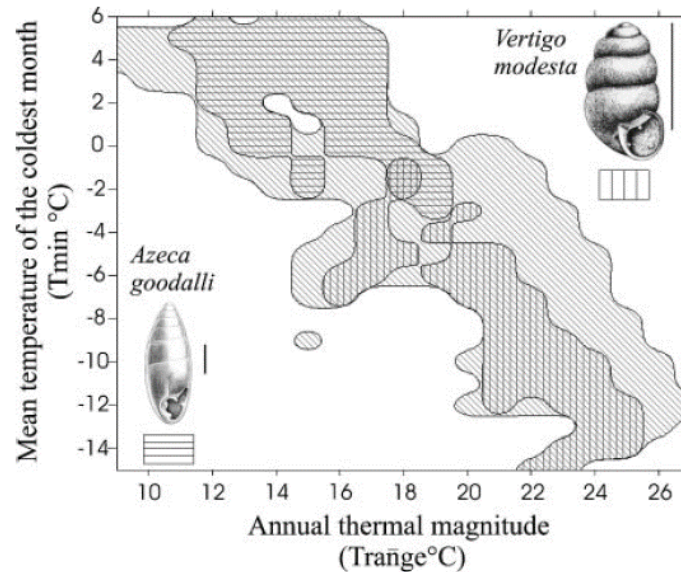
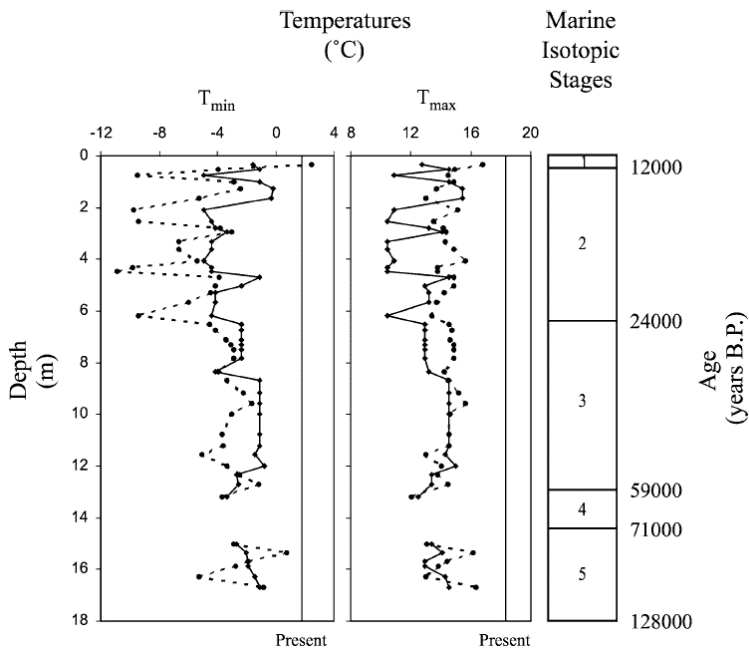

Vallonia tenuilabris

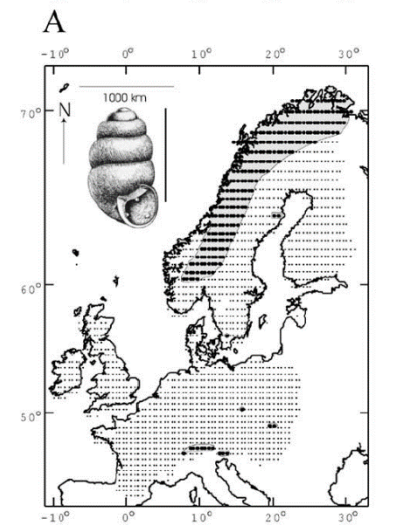
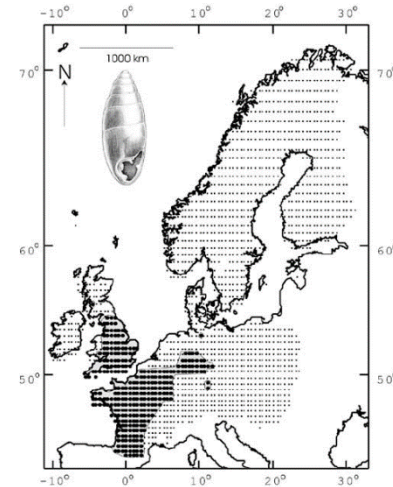
Vertigo pseudosubstriata

Rekonstrukce glaciální paleoteploty

- klimatická rekonstrukce glaciální teploty na základě současných klimatických nároků (obálek) sprašových druhů
- využití kvantitativních přenosových funkcí („transfer functions“) a společenstev sprašového souvrství posledního glaciálu ze slavné lokality Achenheim (Alsasko, sev. Francie)
- problémy: současné klima Evropy jiné než glaciální (kontinentalita); mnoho typických glaciálních druhů v Evropě vyhynulo (nová data ze Sibíře)

(Moine & Rousseau, 2002)

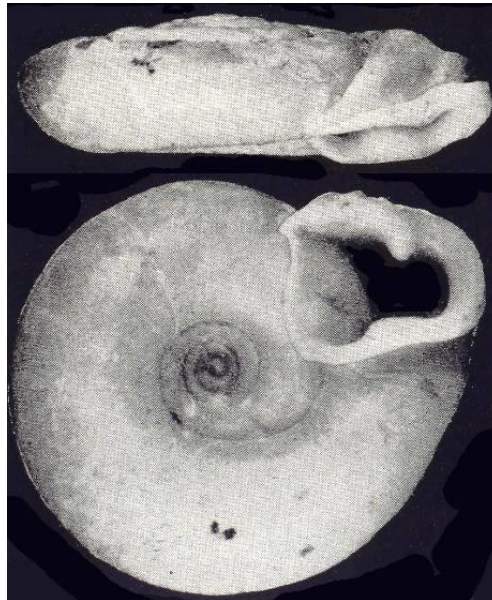
B

Indikátory interglaciálních společenstev

- vysoká diverzita, množství lesních druhů (závornatky) – většina druhů i v holocénu (plně rozvinutá společenstva 1. pol. atlantiku)
- některé lesní druhy k nám v holocénu nepronikly nebo vyhynuly – indikátory starších interglaciálů
- první dva druhy hojné v jižních Karpatech, v holocénu k nám nepronikly
- třetí je hojný v Alpách, nedávno zjištěn v údolí Tiché Orlice (původnost je otázkou)

Drobacia banatica

Soosia diodonta

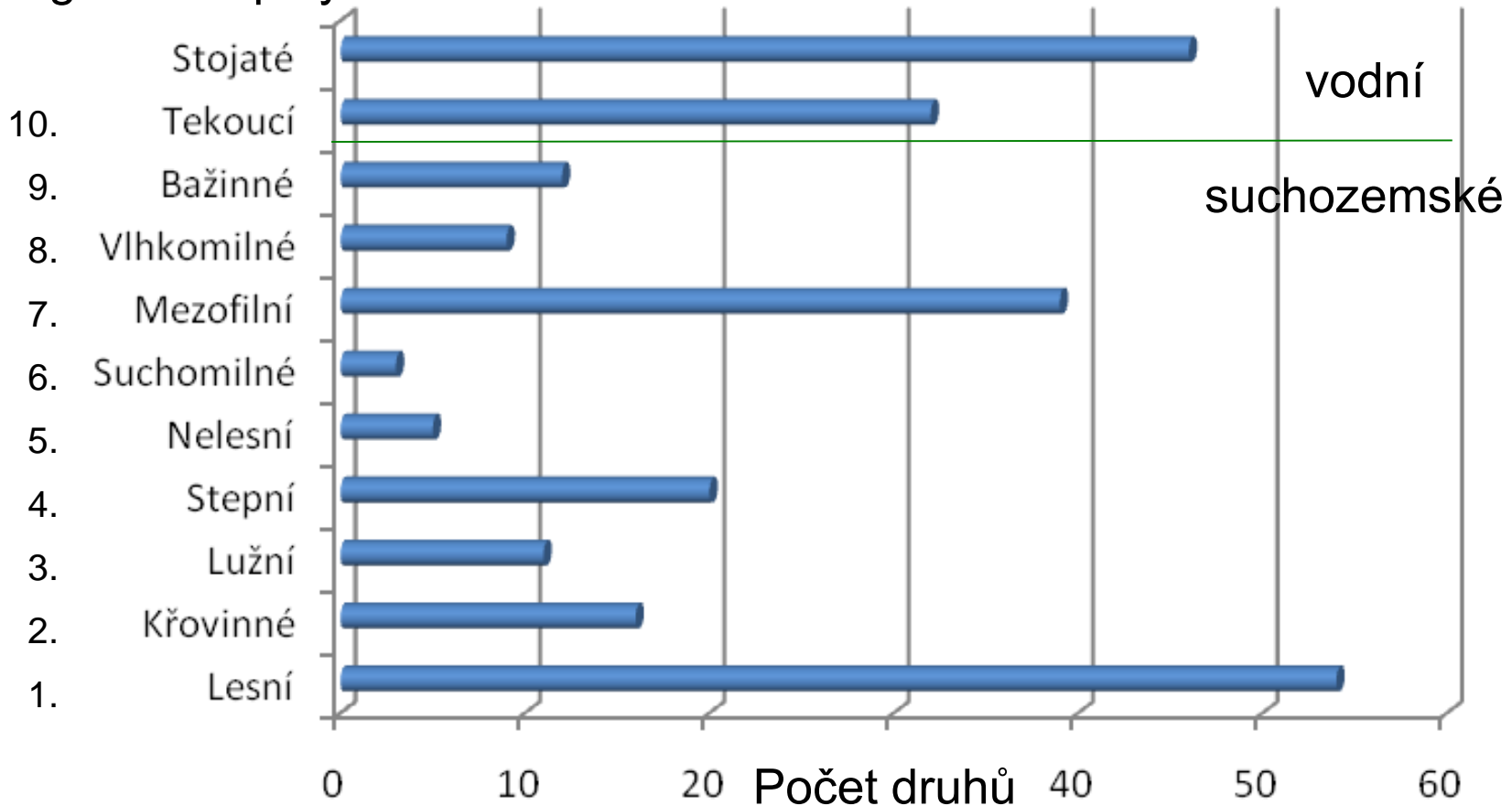
Aegopinella ressmanni

Kvartérní měkkýši – přímá indikace

- dělení druhů do deseti základních ekologických skupin (Ložek 1964)
- klasifikace současné malakofauny ČR (251 druhů), vodní druhy (10. skupina) rozděleny podle převažujícího výskytu v tekoucích nebo stojatých vodách
- pro potřeby holocenních rekonstrukcí (pleistocenní jsou fauny částečně jiné)

Ekologické skupiny

Indikátory ekologických podmínek – les vs. bezlesí

- množství přísně lesních druhů (ca 50 spp.)
- druhy vázané na čistě bezlesá stanoviště (různého typu) – jejich méně, ale jsou široce rozšířené a rychle obsazují nová stanoviště
- uvedené přísně lesní a dendrofilní druhy (= vázané na staré stromy a padlé dřevo) indikují dlouhodobou kontinuitu málo ovlivněných lesů od atlantiku (některé takové druhy naše území kolonizovaly ve středním holocénu)

Macrogastra latestriata – řasnatka žebnatá, vůdčí druh a indikátor lesního optima holocénu; 15 mm

Bulgarica cana – vřetenatka šedivá, podobně jako *M. latestriata*, o málo méně citlivější – je hojnější; 18 mm

Vestia ranojevici moravica – vřetenatka moravská, u nás výsadek z lesního optima holocénu; 15 mm

Indikátory ekologických podmínek – les vs. bezlesí

- mezi přísně lesní druhy patří rozmanité skupiny plžů

Vitrea transsylvanica – skelnička karpatská, vlhčí a minerálně bohatší místa horských lesů Karpat; 4 mm

Platyla polita – jehlovka hladká, v zachovalých lesích s dostatkem vápníku – kras, bazické sutiny; 3,5 mm

Sphyradium doliolum – sudovka žebernatá, bazofilní a teplomilný druh; 6 mm

Bielzia coeruleans – modranka karpatská, karpatský prvek horských lesů, ontogenetická barvoměna; 160 mm

Indikátory ekologických podmínek – les vs. bezlesí

- mnohé lesní druhy mají těžiště výskytu v lese, ale mohou pronikat častěji i do křovin, nad horní hranici lesa atd.

Alinda biplicata – vřetenatka obecná, naše nejhojnější závornatka, různá i synantropní stanoviště; 18 mm

Discus rotundatus – vrásenka okrouhlá, hojný lesní a křovištní druh, 7 mm

Cepaea hortensis – páskovka keřová, lužní lesy a nivy potoků, také synantropně – hřbitovy apod.; 21 mm

Helix pomatia – hlemýžď zahradní, teplomilný druh, preferuje vlhčí křoviny a údolí potoků; 40 mm

Indikátory ekologických podmínek – les vs. bezlesí

- mnoho lesní druhů specificky vázaných na velmi vlhká, ale vždy lesní stanoviště

Vestia gulo – vřetenatka hrubá,
karpatský druh – pouze v
Beskydech, žije na průsacích
podél horských potoků; 18 mm

Columella edentula – ostroústka
bezzubá, nejčastěji nivy drobných
potůčků, 3 mm

Macrogastera ventricosa – řasnatka
břichatá, vlhké lesy pahorkatin a hor
celého území; 18 mm

Indikátory ekologických podmínek – les vs. bezlesí

- druhy bezlesích stanovišť sestávají z široce rozšířených druhů glaciálních stepí (r. *Vallonia*, *Pupilla*, *Vertigo*) a novodobých imigrantů kteří k nám pronikly až po neolitu a obsadily sekundární bezlesí zemědělské krajiny (*Oxychilus inopinatus* /a/, *Cecilioides acicula* /b/, *Zebrina detrita* /c/, *Monacha cartusiana* /d/ a další), zahrnují mnohé stepní druhy (*Pupilla sterrii*, *Granaria frumentum*)

Vallonia pulchella

Vertigo pygmaea

Pupilla muscorum

/a/

/b/

/c/

/d/

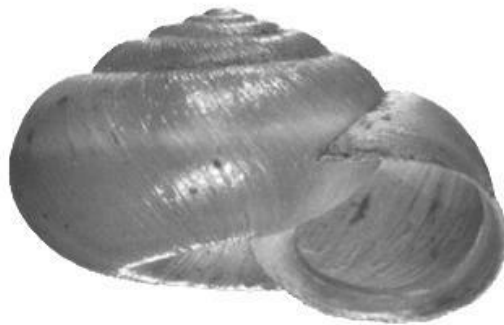
Indikátory ekologických podmínek – step vs. mokřad

- měkkýši citlivě odrážejí odlišné vlhkostní podmínky
- několik málo druhů je xerofilních a obsazují různá, ale vždy suchá stanoviště (viz příklady)
- mnoho druhů preferuje středně vlhká stanoviště, mnozí z nich jsou vysloveně ubikvistné vyhýbající se pouze suchým a v omezené míře i vysloveně mokřadním podmínkám
- početná je i skupina vlhkomilných druhů a také druhů indikujících vysloveně mokřadní podmínky

Euomphalia strigella – keřnatka vrásčitá,
suchá a křovinatá stanoviště, 17 mm

Cochlicopa lubricella – oblovka drobná,
obsazuje xerothermní stanoviště; 5 mm

Cepaea vindobonensis – páskovka žíhaná,
suché, většinou stepní lokality, 23 mm

Indikátory ekologických podmínek – step vs. mokřad

- příklady druhů s širokou ekologickou valencí

Punctum pygmaeum – boděnka malinká, plž, který žije snad úplně všude; 1,5 mm

Cochlicopa lubrica – oblovka lesklá, nejrůznější vlhčí stanoviště i ryze synantropní; 7 mm

Boettgerilla pallens – blednička útlá, původem z Kavkazu, vlhká stanoviště na těžkých půdách; 50 mm

Vitrina pellucida – skleněnka průsvitná, na nejrůznějších stanovištích, 6 mm

Indikátory ekologických podmínek – step vs. mokřad

- příklady vlhkomilných a mokřadních druhů

Trochulus villosulus – strstnatka huňatá, endemit Západních Karpat, lužní lesy (Poodří, Litovelské Pomoraví), vlhká místa horských lesů; 10 mm

Vertigo substriata – vrkoč rýhovaný, průsaky (převážně lesní a vyšších poloh), snáší kyselejší stanoviště; 1,7 mm

Zonitoides nitidus – zemounek lesklý, hojný druh při březích různých vodních biotopů; 7 mm

Carychium minimum – síměnka nejmenší, silně vlhkomilný druh, lužní lesy, okraje vod, mokřady; 1,9 mm

Indikátory ekologických podmínek – vodní prostředí

- vodní druhy také obsazují odlišná vodní prostředí, jejich vypovídací schopnosti jsou obecně menší než u suchozemských druhů
- více vyhraněné druhy jsou schopné indikovat:
  - periodické tůně (*Anisus spirorbis*, *Planorbis planorbis*, *Bithynia leachii*)
  - obecně stojaté vody (mnoho druhů plovatek a okružáků)
  - prameny (*Bythinella austriaca*, *B. pannonica*)
  - podzemní vody (*Alzoniella slovenica*, *Hauffenia* sp.)
  - větší tekoucí řeky (*Unio crassus*, *Pseudanodonta complanata*)
  - tekoucí vody nižších poloh (*Pisidium amnicum*, *P. moitessierianum*)
- většinou se však indikace omezuje převážně na možnost rekonstrukce prostředí tekoucích nebo stojatých vod, o něco přesnější popis prostředí umožňuje kombinace nároků jednotlivých druhů

Unio crassus – velevrub tupý, pouze tekoucí vody od chladných potoků po nížinné řeky, 7cm

Anisus vorticulus – svinutec tenký, typický obyvatel mělkých tůní ranně sukcesní povahy v nížinných aluviích velkých řek, 6 mm

Odběr sedimentu pro analýzu

- pomocí vrtáků nebo odběru z kopané sondy

Odběr sedimentu: vrtání a kopání

Paleomalakozoologická analýza – profil Tlstá hora

dnešek

odlesnění 650 BP

dno 3600 BP

Paleomalakozoologické zpracování profilu Tlstá hora (Biele Karpaty)

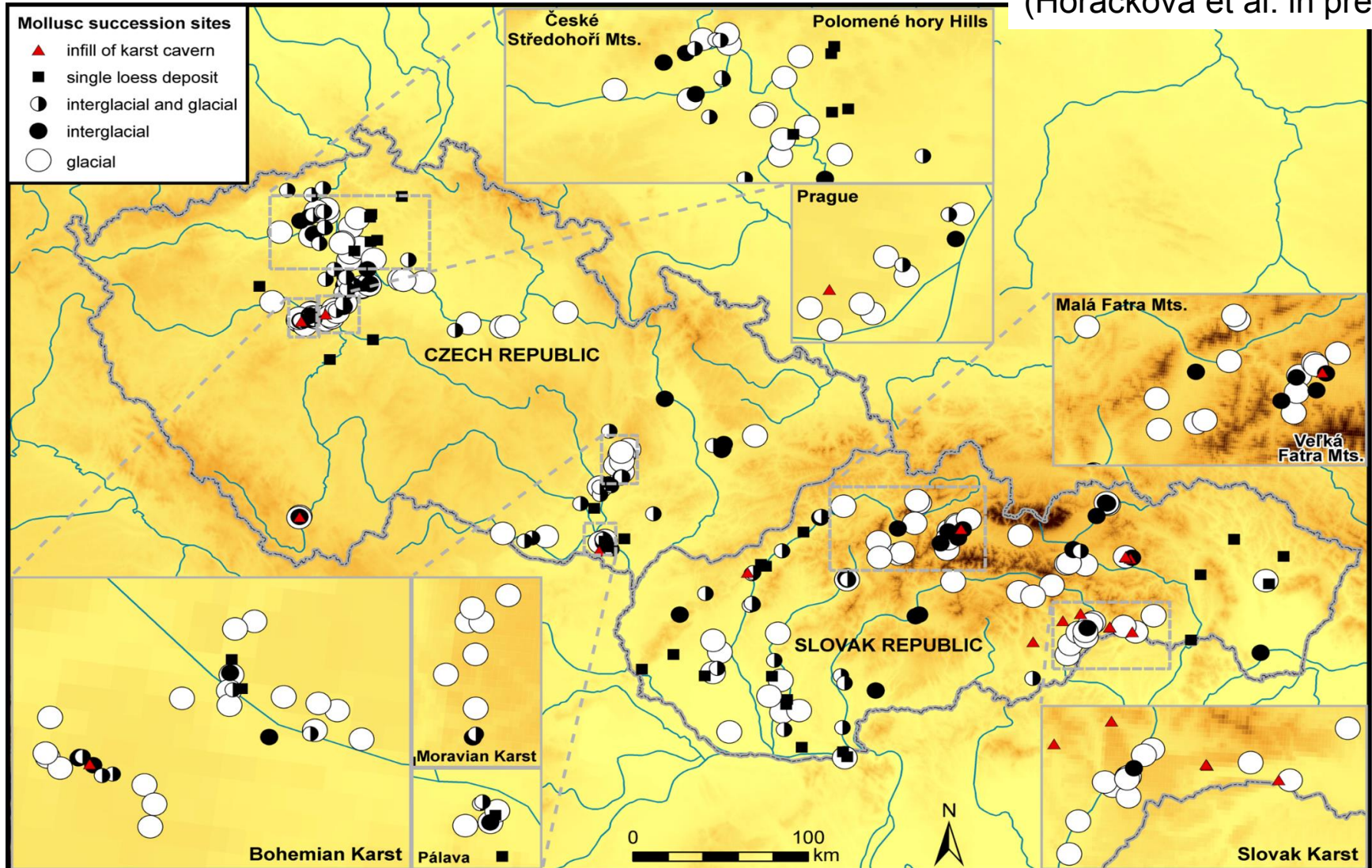
Ekolog. skup	Druh	0	4-18	18-32	32-58	58-70	70-80	80-100	100-110	110-120	120-130	130-140	140-150	150-160	160-170	170-180		
1	S1	<i>Planorbis polita</i> (Ramsauer, 1840)	1				1	79	32	54	44	12			4	2		
		<i>Vertigo pusilla</i> O. F. Müller, 1774						34	1	21	4	2						
		<i>Sphyradium dolioleum</i> (Brugsser, 1792)						19	8	4	16		15				1	
		<i>Acanthinula aculeata</i> (O. F. Müller, 1774)					1	63	43	19	20	14	16			6	1	
		<i>Macrogastra lateralis</i> (A. Schmidt, 1857)						4										
		<i>Macrogastra plicatula</i> (Draparnaud, 1801)						1										
		<i>Discus perspectivus</i> (M. von Müllert, 1816)								9	8	5	8	12				2
		<i>Aegopinella pura</i> (Alder, 1830)							263	107	81	50	7	17	10			4
		<i>Daudebardia brevipes</i> (Draparnaud, 1805)			2			1	16	18	16	2	3	3				
		<i>Daudebardia rufa</i> (Draparnaud, 1805)		2					80	14	22	11	7					
		<i>Vitrea diaphana</i> (Sudler, 1820)							15	4	10	9		2		1		
		<i>Helicodonta obvolata</i> (O. F. Müller, 1774)							17	2								
		<i>Petasia unidentata</i> (Draparnaud, 1805)							8	2	1	1	1				1	
<i>Monachoides incarnatus</i> (O. F. Müller, 1774)		1					3	1	2						1			
<i>Isognomostoma isognomostomus</i> (Scheller, 1784)							3											
2	S1(MS)	<i>Discus rotundatus</i> (O. F. Müller, 1774)						60	7	30	51	18	19		4			
		<i>Alinda biplicata</i> (Mougué, 1803)						7	9	18	15	4			3			
		<i>Oxychilus glaber</i> (Rossmässler, 1835)		2				1	6	8								
2	S1h	<i>Aegopinella minor</i> (Stübli, 1864)						1		3	18	1			16	6		
		<i>Helix pomatia</i> Linné, 1758						3										
2	SRHG	<i>Vitrea crystallina</i> (O. F. Müller, 1774)						175										
		<i>Macrogastra ventricosa</i> (Draparnaud, 1801)						3		1								
3	S1h	<i>Vestia turgida</i> (Rossmässler, 1836)						133	118	252	81	1	24	6	8			
5	PT	<i>Pupilla muscorum</i> (Linné, 1758)				4												
		<i>Vertigo pygmaea</i> (Draparnaud, 1801)	66	26	3	95	11											
		<i>Vallonia pulchella</i> (O. F. Müller, 1774)	38	47	47	160	24											
5	PT(S1)	<i>Vallonia costata</i> (O. F. Müller, 1774)	16	1	2	9	1											
		<i>Cochlicopa lubricella</i> (Rossmässler, 1835)			2	2												
6	XC	<i>Cochlicopa lubrica</i> (O. F. Müller, 1774)	42	85	31	40	17	31	39	75	14	11			3			
		<i>Punctum pygmaeum</i> (Draparnaud, 1801)	9	4	1	7			16	5	41	10				4		
		<i>Vitrina pellucida</i> (O. F. Müller, 1774)																
		<i>Vitrea contracta</i> (Wernerhöl, 1871)							24	6	12	29	6	2	12	3		
		<i>Oxychilus cellarius</i> (O. F. Müller, 1774)							31	16	4	8	2	9				
		<i>Eucosulus fulvus</i> (O. F. Müller, 1774)	23	5	7	16	7		14	12	32	8	4			12	1	
7	MS	<i>Plicasteria lubomirskii</i> (Šváňarsko, 1881)	1						2		1							
		<i>Orcula dolium</i> (Draparnaud, 1801)								2	15	45	29	47	3	2		
		<i>Clausilia dubia</i> (Draparnaud, 1805)																
8	HG	<i>Carychium tridentatum</i> (Risso, 1826)	12	1		3		1112	324	785	274	103	44	175	18			
		<i>Columella edentula</i> (Draparnaud, 1805)				1	1		23	13	43	5	1		3			
		<i>Vertigo angustior</i> Jefferys, 1830																
		<i>Vertigo substriata</i> (Jefferys, 1833)	1				2		57	42	74	4		2	23	1		
		<i>Succinella oblonga</i> (Draparnaud, 1801)	1				3		38	16								
		<i>Deroceras cf. laeve</i> (O. F. Müller, 1774)				2												
9	RP	<i>Carychium minimum</i> O. F. Müller, 1774						148	121	417	27	38			66	4		
		<i>Vertigo moulinsiana</i> (Dapoz, 1849)	9	3		12												
		<i>Vertigo antivertigo</i> (Draparnaud, 1801)	25	16	10	92	45											
		<i>Oxyloma elegans</i> (Risso, 1826)	8	10	13	14	26		3									
		<i>Zonitoides nitidus</i> (O. F. Müller, 1774)					7		67	102	231	48						
10	FN	<i>Bythinella austriaca</i> s.lm. (= <i>Frauenfeld</i> , 1857)	50					120	49	98	51	114	24	202	31			
		<i>Galba truncatula</i> (O. F. Müller, 1774)	66	31	6	76	30	18	24	49	10	6	1	20	1			
		<i>Radix peregrina</i> (O. F. Müller, 1774)	1															
		<i>Anteus leucostoma</i> (Müller, 1813)								11	42	23		1	3			
		<i>Pisidium casertanum</i> (Poli, 1791)				14	1		1	3					4			
		<i>Pisidium personatum</i> Malm, 1855	16	1			4		28	8	124	4	1		29	1		

Poznání kvartéru – metody paleoekologie

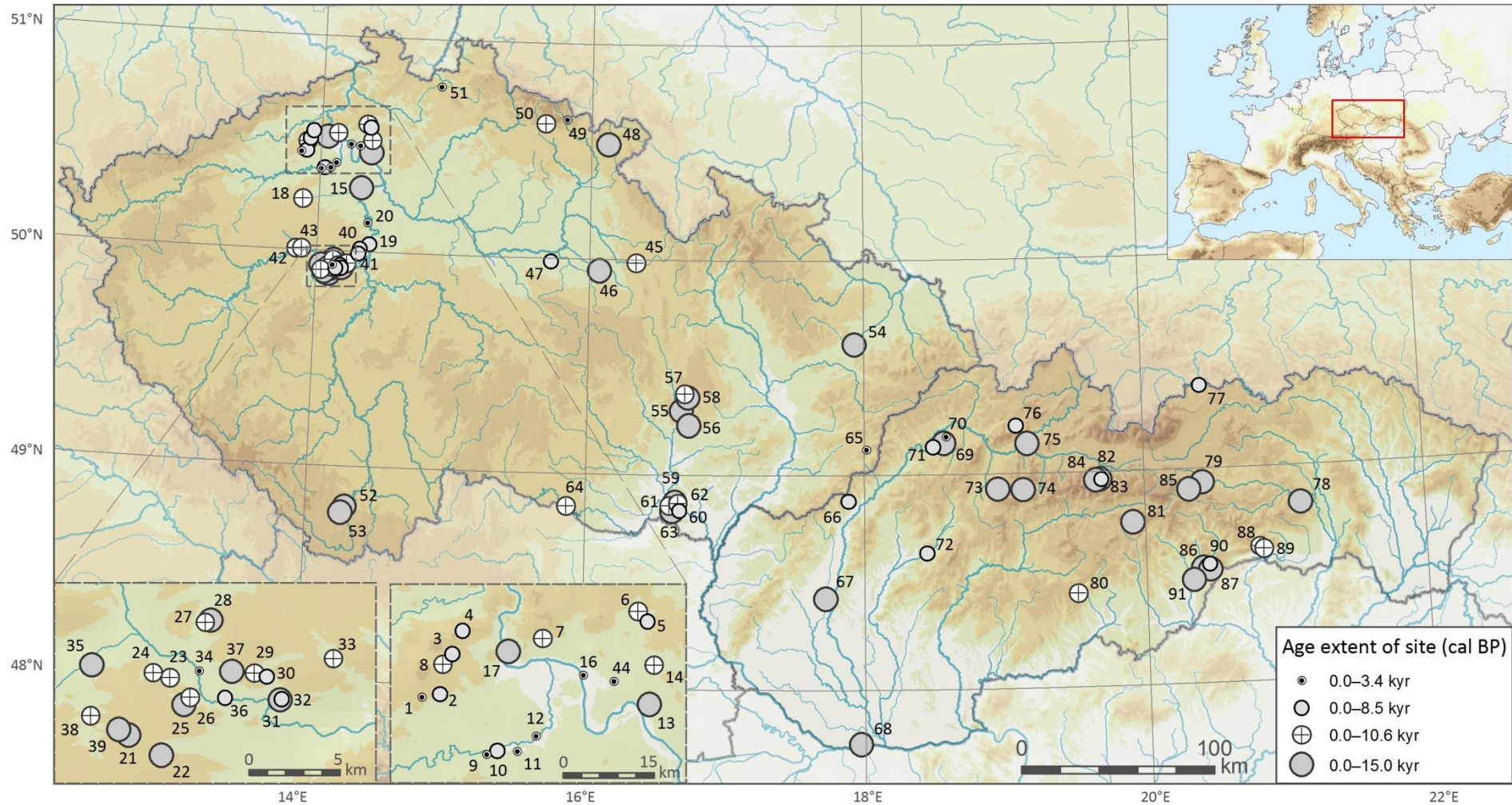
- pozice pleistocenních profilů na území ČR a SR (naprostá většina zpracována V. Ložkem); aktuálně evidováno 410 profilů

(Horáčková et al. in prep.)

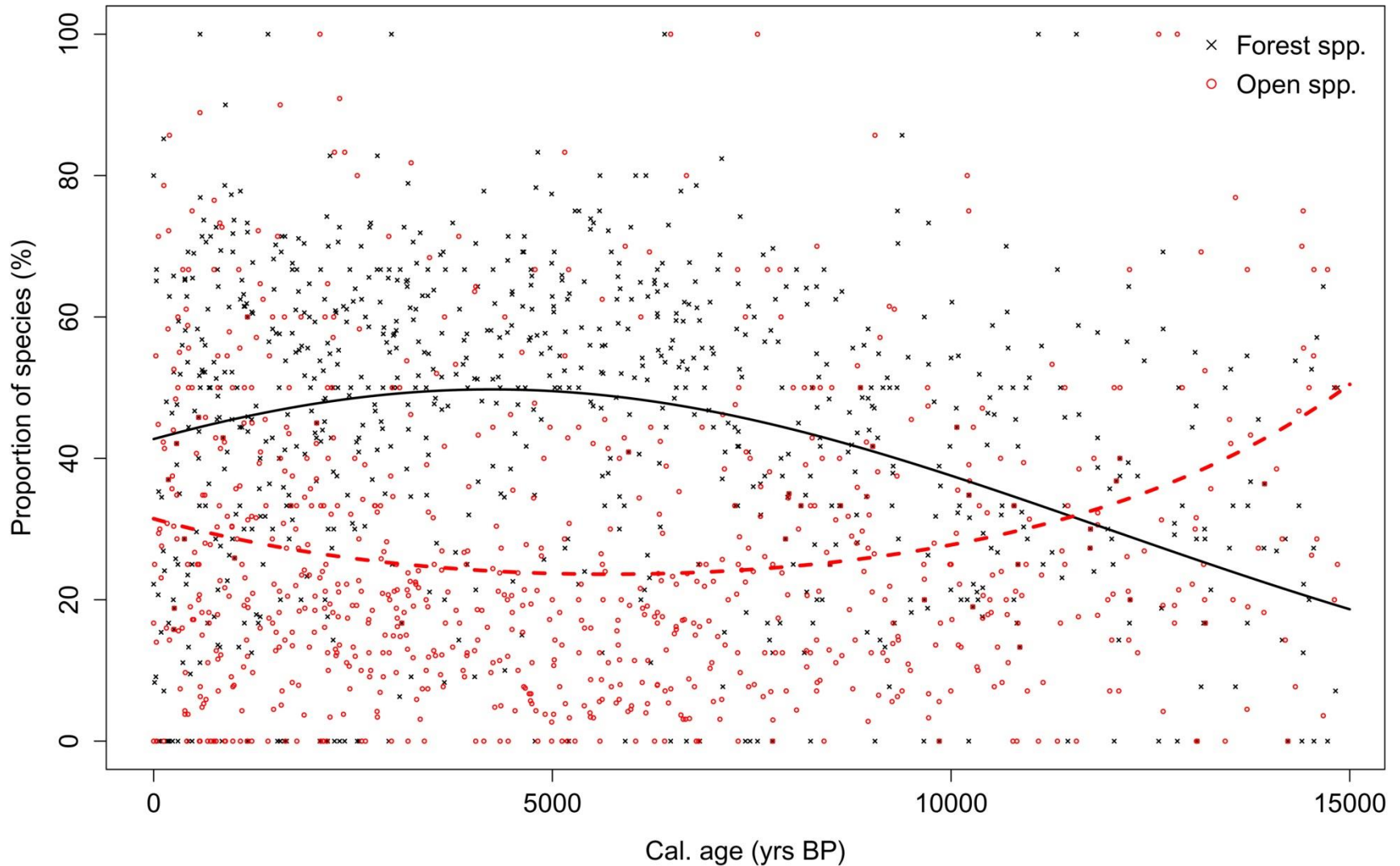
Holocenní sukcese měkkýšů ve střední Evropě – případová studie

- 91 radiokarbonově datovaných profilů, celkem 828 vzorků (Juříčková et al., 2014, QSR)

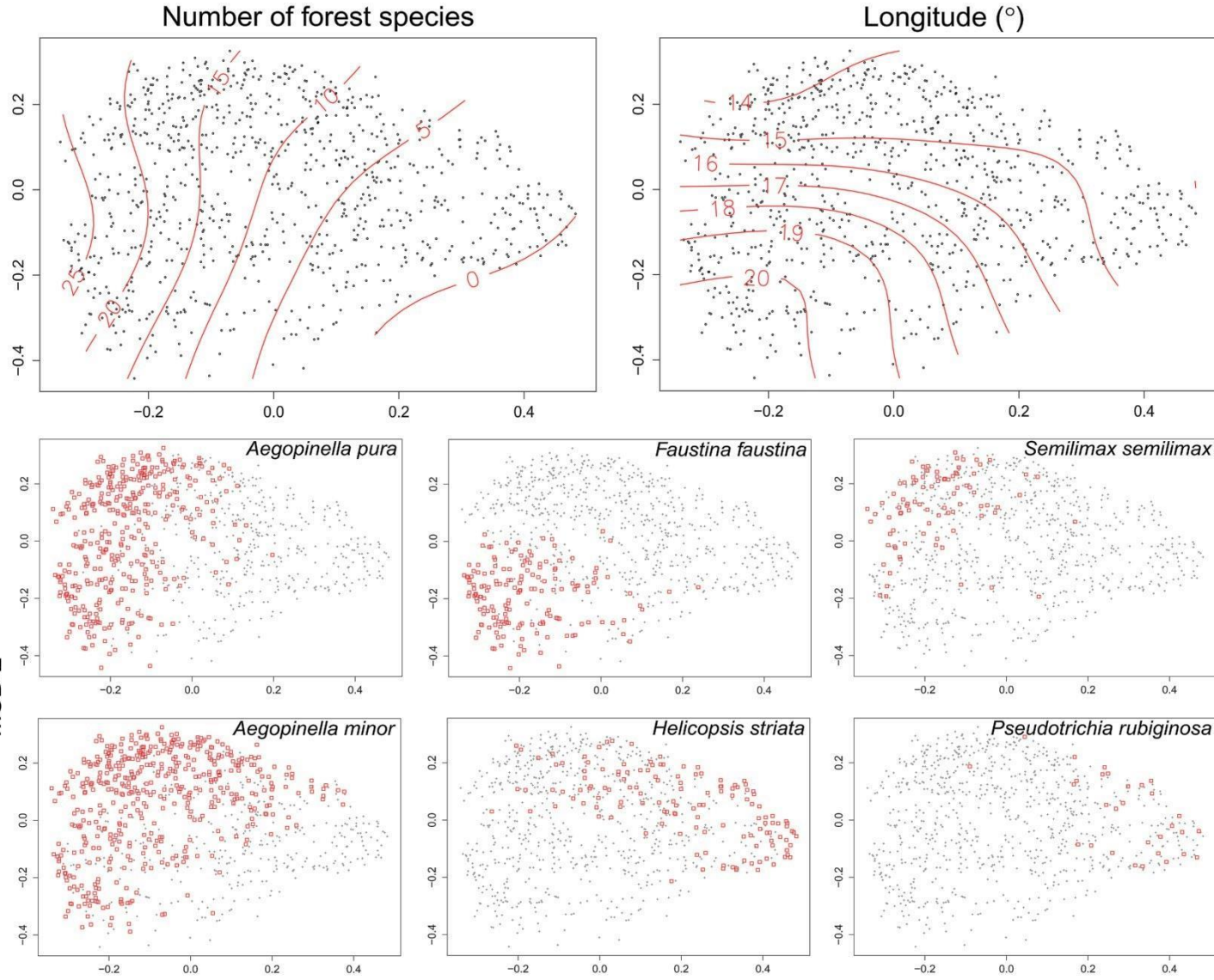
Holocenní sukcese měkkýšů ve střední Evropě – případová studie

■ doba zvratu v převaze lesní a nelesní diverzity

Holocenní sukcese měkkýšů ve střední Evropě – případová studie

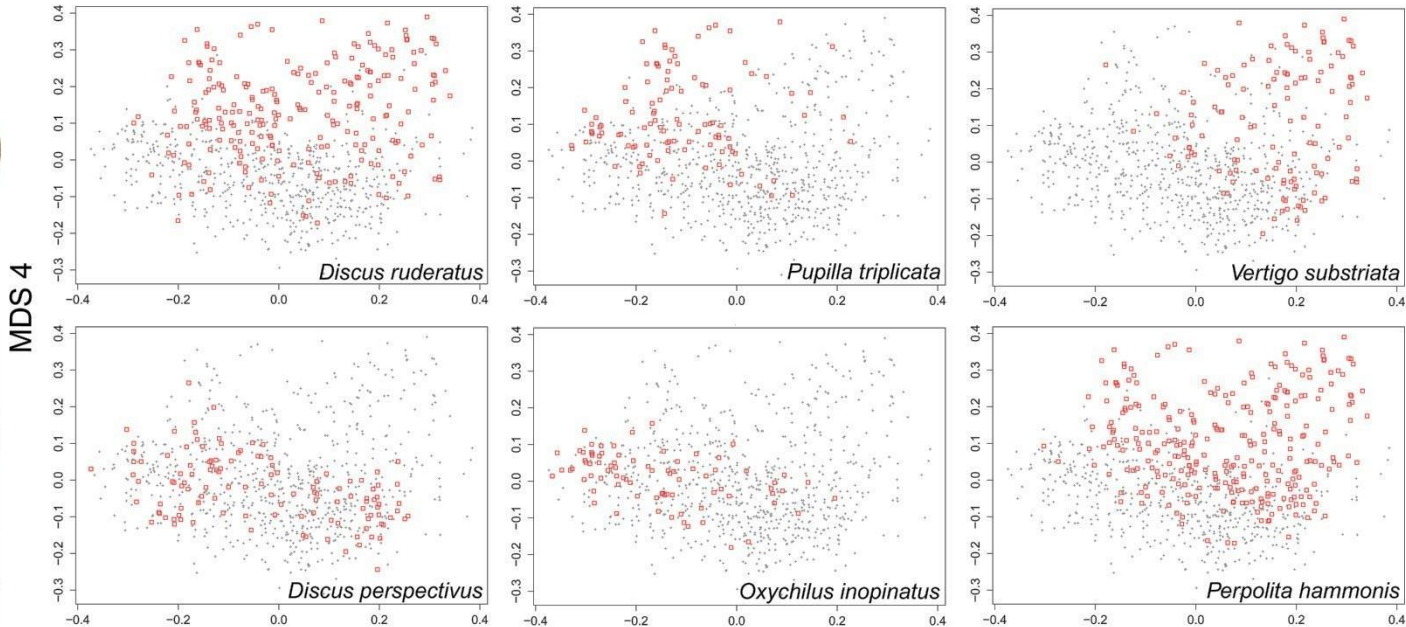
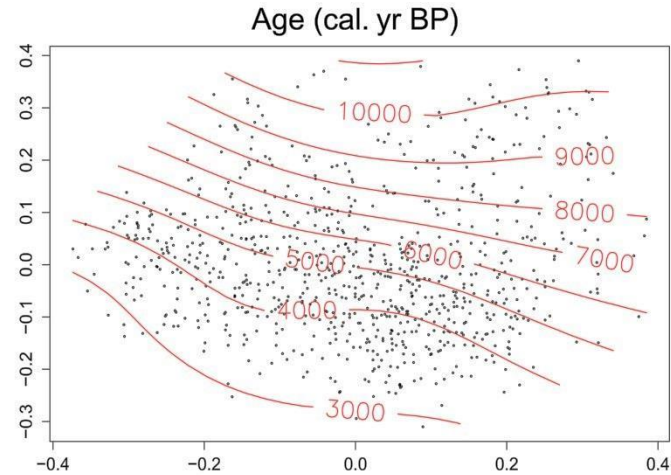
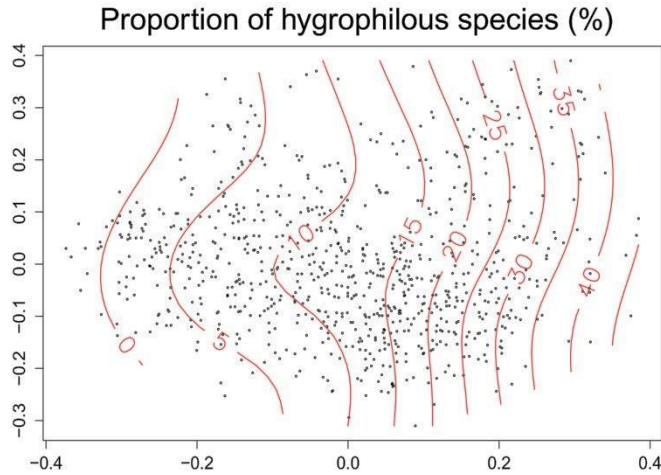
- hlavní změnou ve skladbě holocenních společenstev suchozemských plžů je počet lesních druhů – od lesních po nelesní společenstva

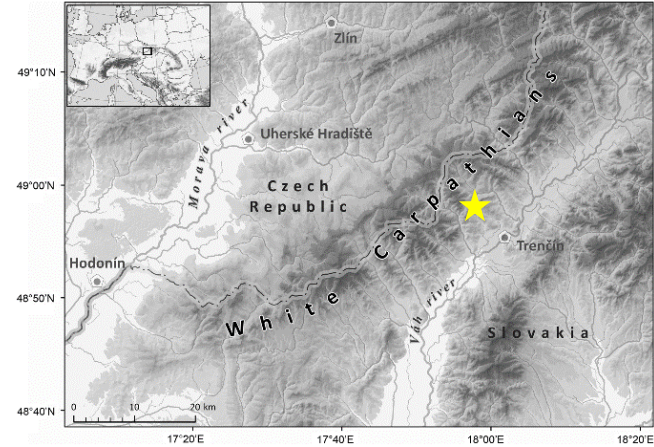
Holocenní sukcese měkkýšů ve střední Evropě – případová studie

- třetí významnou změnou je zastoupení vlhkomilných druhů – od stepních a mokřadní stanoviště

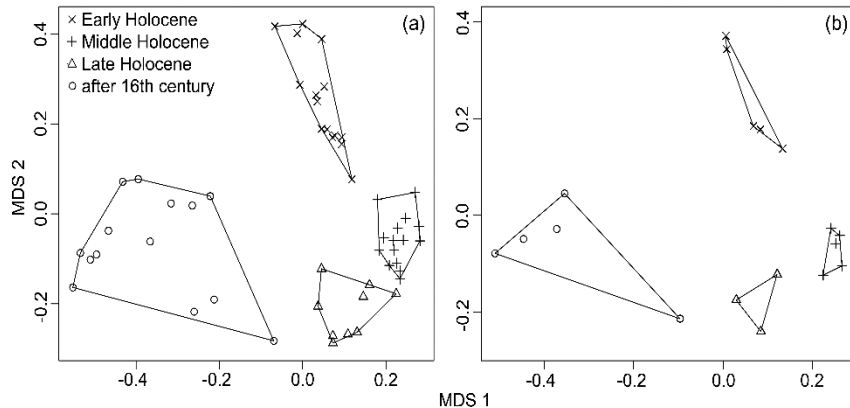
Vliv velikosti vzorku a rozlišení – případová studie

- detailní analýza holocenních profilů z lokality Mituchovci (Frodlová et al., 2017, JQS)
- počet druhů roste z velikostí vzorku, ale také z dobou akumulace
- jemnější vrstvy/rozlišení umožňuje zachycení plynulejší sukcese a datování výměny druhů
- *jemné rozlišení (vrstvy 5-10 cm) v západní Evropě vs. hrubé (20-50 cm) ve střední Evropě – pěnovce vs. svahové akumulace*

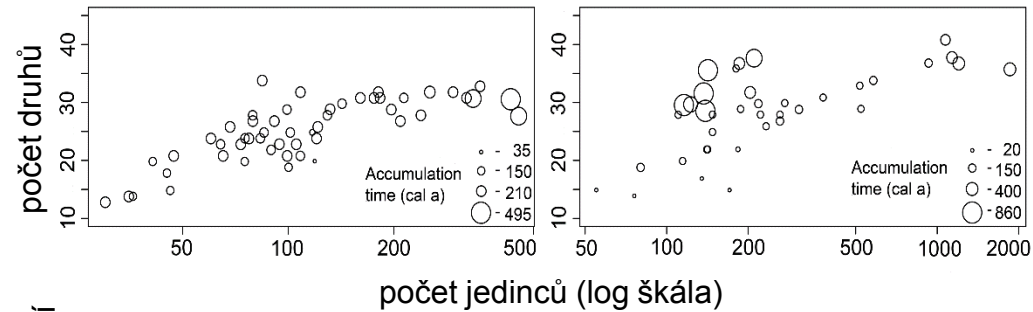
pravidelné vrstvy 5 cm

vrstvy ca 15 cm,
litologicky definované

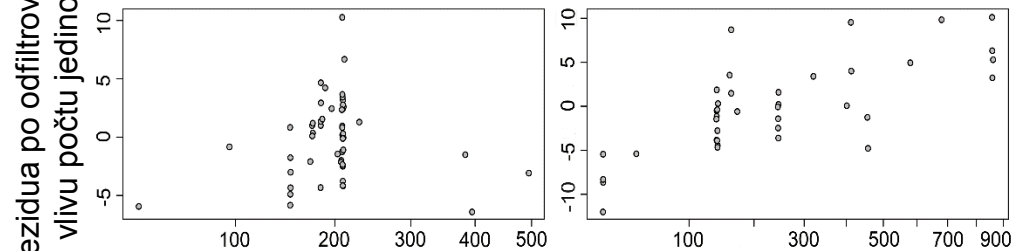
objem 100 dm³

objem 3500 dm³

rezidua po odfiltrování
vihu počtu jedinců

doba akumulace (kalib. roky; sqrt škála)

Carychium minimum;
1,9 mm

C. tridentatum;
2,1 mm

Cochlicopa lubrica;
7 mm

Sphyradium doliolum;
6 mm

Pupilla alpicola;
3,3 mm

Vallonia pulchella;
2,3 mm

Vallonia costata;
2,3 mm

Columella edentula;
3 mm

Platyla polita;
3,5 mm

Vertigo angustior;
1,9 mm

Vertigo pygmaea;
2,1 mm

Vertigo geyeri;
1,9 mm

Vertigo antivertigo;
2,3 mm

Vertigo substriata;
1,9 mm

Oxyloma elegans;
10 mm

Succinella oblonga;
8 mm

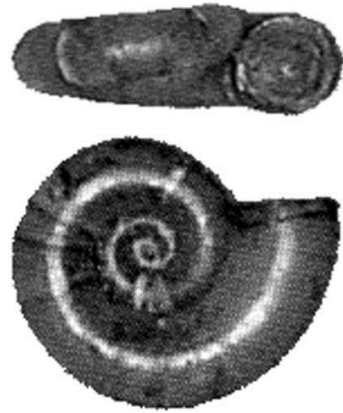
Discus rotundatus;
7 mm

Vestia turgida;
15 mm

Bythinella austriaca;
3 mm

Valvata cristata;
3,5 mm

Acroloxus lacustris;
5 mm

Stagnicola palustris;
15 mm

Planorbis planorbis;
16 mm

Anisus vortex;
7 mm

Bathyophalus contortus;
5 mm

Gyraulus crista;
3 mm

